מש א מיי׳ פכ״ח מהל׳ שבת הל׳ ה שו״ע

ל"ח סי שלח סעיף יא: ב ג מיי׳ פט"ז מהלי

עשין דרבנן א טוש"ע א"ח

רבינו חננאל (המשך)

שתקת הא אמר רב אסי

האי מחיצת אדרכלין לאו שמיה מחיצה. פי׳ כי אינה

עשויה מחיצה לשרה אלא כ) למסע החיות.

מהקנה קנה פחות מג׳

כמו מחיצת אדרכלין היא דעבידא לצניעותא

בעלמא ואינה מחיצה שמתרת לטלטל בתוכה

שמונות לטלטל בתוכה בשבת, כמו מחיצה של שיירות להולכי דרכים.

ובא רב הונא בריה

דר׳ יהושע נמי וסייעיה

ווי יהושע נמי וסייעיה לרבא ואמר מחיצה זו אינה עשויי לנחת. פיי

אינו עשר לנווג. פי להיות קבועה לעולם כבינין אלא עראי הוא. ואמר רב הונא כל

מחיצה שמתרת לטלטל

מחיצה שאינה עשויה

מערב למחוזא ערסתא

ערסתא, פי׳ מחיצת׳ חזקתא שרירתא דקביען

יהיימז ועשויות לנחת. פי׳ . ערסתא שכונות שכונות.

כרבא. וכי מה שעשה

הוה קרי עלייהו חכמים

ואו׳ כי היא רסן העיר

הגדולה. וכבר ראינו פי׳

לרבותינו הגאונים זולתי

זה, אבל אנו כתבנו הפי׳

שהיא קבלה בידינו. מתני׳ א״ר אילעאי שמעתי מר׳

אליעזר שאפילו בית כור.

מתנייתא דלא כחנניה

סאה כאסרטיא של מלך.

תנן בית כור שהוא ל׳

חנין בית כח שהוא ק סאה א״ר חנין ושניהן מקרא אחד דרשו. ויהי ישעיהו לא יצא חצר

התיכונה. כתיב עיר וקריני חצר מיכן לחצר של

מלכים שהיא כעיירות

סבר מ' סאה. ישעיה מאי בעי התם. אמר

רכה כר כר חנה א״ר

על פתחו. ולאו מילתא היא דילמא מיגרי שטן.

פיסקא וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד ממנו ולא עירב ביתו

אבל להן מותר. והתנן

ביתו אסור לו ולהן.

. שחלה שמושיבין

שלא כהוגן,

להרע וגו׳. פי׳

וכיון שהסכימו

בתוכה בשבת

שלפינהו אזל רב פפא ורב הונא בריה דרב

יהושע נקטינהו מבתריה למחר איתיביה רבינא לרבא א עיר חדשה מודדין לה

מישיבתה וישנה מחומתה איזו היא חדשה

ואיזו היא ישנה חדשה שהוקפה ולבסוף

ישבה ישנה ישבה ולבסוף הוקפה והאי נמי

כהוקפה ולבסוף ישבה דמי א"ל רב פפא

לרבא והאמר רב אםי במחיצות אדרכלין

לא שמה מחיצה אלמא כיון דלצניעותא

עבידא לה לא הויא מחיצה ה"נ כיון דלצניעותא

עבידא לא הויא מחיצה (6) ואמר רב הונא בריה

דרב יהושע לרבא והאמר רב הונא י מחיצה

י העשויה לנחת לא שמה מחיצה דהא י רבה 🕫

בר אבוה מערב לה לכולה מחוזא ערסייתא

ערסייתא משום י פירא דבי תורי והא פירא

דבי תורי כמחיצה העשויה לנחת דמיא קרי

עלייהו ריש גלותא יחכמים המה להרע

ולהיטיב לא ידעו: א"ר אלעאי שמעתי מר"א

ואפי' בית כור: מתניתין דלא כחנניה דתניא

חנניה אומר ואפילו היא ארבעים סאה

כאסטרטיא של מלך א"ר יוחנן ושניהם מקרא

אחד דרשו שנאמר 2 ויהי ישעיהו לא יצא

(אל) חצר התיכונה כתיב העיר וקריגן חצר

מכאן לאיסטרטיא של מלך שהיו כעיירות

ל) נ״ל שלינה עשויה,לקמן ס., ג) [פי׳ חריץ שרובלין בו הבהמות ערוך ערך פרא], ד) לקמן סט:, כ) בס"א: הגלמים,

ו) בס"ח: חכמים הם להרע סיום, ז) [ברש"י שבע" איס, א) [פושר שפער איסא דמיגרו בהדיה מגרי בהו], ח) [ל"ל דבטל להו דידהו הוין, ט) [ל"ל מיהו], י) רש"ל,

היא לשוויה כולה כד׳ אמות הואיל

וישיבתה חדשה שקדמה חומתה

לישיבתה אבל ישנה שישובה ישנה

וקדם לחומתה מודדין לה מחומתה:

והאי נמי. האי פרדם הרי הוקף ימים

רצים והך השומירה נעשה עכשיו

והיקף הפרדם לאו אדעתא דהך דירה

הוה ודמי כי הוקף ולבסוף ישב: א"ל רב פפא לרבא. לסיועיה: אדרכלין.

בנאים שעושים מחילה ללל סביבותיהם כשבונים בחמה: כיון דללניעותא. היא

ולמחר סתרי לה לאו כלום היא והא

נמי לצניעותא דיום ולילה בעלמא היא

דטבידה ולחו דירה היה: לנחת. שלה

לדור שם אלא להשתמר מה שיניחו

שם: ערסייתה. שכונות שכונות לבד

ובכל שכונה היו מבואות הרבה ולא

התיר את העיר כולה ביחד ואע"פ שהיתה עיר קטנה שאין נכנסין בה

ששים ריבוא ותנן לקמן (דף נט.) עיר

של יחיד מערבין את כולה והיינו של

יחיד שאינה דומה לדגלי מדבר של

ששים ריבוח: משום פירה דבי חורי.

שוחה עמוקה היתה בין שכונה לשכונה

ושם היו מניחין גרעיני תמרים לחכול

השוורים והעיר אין לה חומה ומבואות

של (בית) [בתי] השכונות מפולשים

פירא דבי

פירא דבי תורי

ועשו מחילות לראשי המבואות לכל

לד שחוץ לעיר להשתמר הגרעינין

ולא חשיב ליה מחינה לנרף את

המבוחות ולעשות העיר חחת וחע"פ

שמחילה של קיימא היתה: פירא.

שוחה כמו פירא דכוורי במס' תענית

Ħ

מחיצה נ

00

תורה אור השלם 1. כִּי אֶוִיל עַמִּי אוֹתִי לֹא דעו בָּנִים סְכָלִים הַמְּה ולא נבונים המה חבמים ירמיהו ד כב יְדְעוּ: ירמיהו ד כב 2. וַיִּהִי יִשְׁעִיָהוּ לֹא יָצָא חֶצֵר הַתִּיכֹנֶה וּדְבֵּר הָיָה אַלְיו לֵאמר: מלכים ב כ ד

הגהות הב"ח

(A) גמ' לא הוי מחילה אמר ליה רב הונא: (ב) תום' ד"ה מערב וכו' ותנן לקמן. נ"ב דף נט: (ג) בא"ד ודאי של רצים היתה ומכל מקום אי לאו כצ"ל ומן תיבת ולעיל נמי משמע וכו׳ עד ס׳ רבוא הוא גליון:

מוסף רש"י

ערסייתא ערסייתא. שכונות שכונות ולא היו מערבין כל העיר כאחת לקמן ס.). פירא דבי תורי. גומא גדולה שמלניעים שם גרעיני ממרים למאכל בהמה והיו אותן גומות מבדילות בין השכונות מתחת ובכל שכונה היו מבואות הרבה דעיר של רבים ונעשית של הויא וכל חד וחד הוי לחבריה (שם). ביתו אסור להוציא ולהכנים אטרו לרווביא ולרובניט לר ולהן. מבימו לחלר בין סוא בין שאר בני החלר . (לקמו סט:).

רבינו חננאל

שדנהו סבר צריך אחריתי) [אחריתי לדירה]. בשבת אותביה למחר למווו בשבות אוזוביה רבינא לרכא עיר חדשה f) מונין לה מישיבתה, עיר (שמודדין לה מחומתה), ואיזו היא ישנה ןשמודדין ילבסוף נתיישבה, דכיון דחומה נעשית תחילה כל ביניין שבונין בפנים סמוכין על החומה שהיא מחיצה החיצונה. והאי כהוקף ולבסוף ישב דמי, דהא בניינא דאיתבני בהדין בוסתנא בתרא בחוין בוסותא בחויא הכי סמיכי להו אגדר דבוסתנא, וכי עבד רב הונא קנה קנה פחות מג' בההיא גיסא דהוו בה ורעים שפיר עבד, דגיסא אחריתי לא בעיא מחיצה דהא קיימי מחיצתה דבוסתנא דאינון חומה ביניינא ואישתיק רבא. וסייעיה רב פפא וא"ל אמאי

שלפינהו. דלא ס"ל הא תקנתא: נקטינהו מבחריה. שלא יחזור רב הונא ויתקנס: איסיביה. לסיועיה דשפיר עבד: עיר חדשה מודדין לה מישיבחה. אם מוקפת חומה ואינה מיושבת כולה כשבא למדוד תחומיה לא ימדוד לה מן החומה אלא מן הבתים דחומתה לאו חומה

מערב לכולה מחוזא ערסייתא. פי׳ רש״י לא התיר לערב כולה יחד אע"ג שהיתה עיר קטנה ותנן לקמן (כ) עיר של יחיד מערבין את כולה וקשיא דבפ' כילד מעברין (לקמן דף ס.) אמרינן דשל רבים הוא דקאמר רבה בר אבוה מערב לכולה מחוזא ערסייחא דכל חד וחד הוי שיור לחבריה ועיר

של יחיד לא בעי שיור אם לא שהיתה של רבים קודם אלא ודאי של רבים היתה (a) ולעיל (ו:) נמי משמע שהיתה של רבים גבי אבולי דמחווא דאמר אילמלא דלתותי׳ נעולות בלילה הוי חייב עליה משום רה"ר משמע דהיו שם ס׳ רבות מ״מ תי לתו משום פירי דבי תורי היו יכולין לערב כל העיר יחד והוו משיירי נ' דיורין לר' יהודה או שלש חלירות לר׳ שמעון: תורי. פירש הקונטרם

דמחווא עיר שאין לה חומה ס.) משום פירא שמפסיק ואין יכולין

להלך משכונה לשכונה והוי כחריץ שבין ב' חלירות דחמרינן לקמן (דף עת:) שמערבין שתים ואין מערבין אחת והכא י [לא משמע בפירא אלא] משום דהויא מחיצה עשויה לנחת:

והתנן ביתו אסור לו ולהם. וליכא למימר דמתניתין דמבטל בהדיא רשות ביתו דאם כן מאי לא מלאתי לי חבר אי נמי משמע ליה דמתניתין איירי אפילו בסתם:

בינוניות במאי קמיפלגי מר סבר עיירות בינוניות הויין בית כור ומ"ם מ' סאה הויין . וישעיהו מאי בעי התם אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מלמד שחלה חזקיה והלך ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו מכאן לת"ח שחלה שמושיבין ישיבה על פתחו ולאו מילתא היא דילמא אתי לאיגרויי ביה שמן: וכן שמעתי הימנו אנשי חצר ששכח אחד ולא עירב ביתו אסור: יי והתנן ביתו אסור להוציא ולהכנים לו ולהן אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת לא קשיא

> (דף כד.). והך מחילה דרב הונא כעשויה לנחת דמיא שאינה נעשית לדירה תמיד לנאת ולבא בה: להרע. לאסור. ובתשובת הגאונים

מלאתיה בלשון אחר וישר בעיני מאד ההוא בוסתנא קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה הוה ואבוורנקא כמין אכסדרה או קובה שבונין המלכים י בתוך פרדם שלהן ועומד באמלע פרדם ולא הולרך ריש גלותא אלא לטלטל מפתח בוסתנא שהיה אלל הבית עד האבוורנקא ועבד רב הונא בר חיננא כמין שביל מן הפתח

עד האבוורנקא גדר מכאן וגדר מכאן בקנה קנה פחות מג' להפסיק בין הדרך לבוסתנא ויטלטל באותו שביל ורבא כי שלפינהו לא לאסור אלא להקל עליו דס"ל דשרי לטלטולי בכולה בוסתנא דכיון דבנה ליה אבוורנקא בבוסתנא שויה לכולה בוסתנא חזר לאבוורנקא והוי מִוקף לדירה ואחן סלמידי דרבא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע נקטינהו דלא ליהדר רב הונא בר חיננא וליתקנינהו וההיא שעתא לא אדכור להו דלאו שפיר עביד דשלפינהו ולמחר אדכור ואותבוה כדאמר למחר איתיביה רבינא לרבא עיר חדשה כו′ והאי בוסתנא נמי כהוקף ולבסוף ישב דמי שקודם נטיעתו מקיפין אותו ולאחר שגדל האילן עשו האבוורנקא סביב הלכך שפיר עבד רב הונא בר חיננא ורב פפא אותביה ממחילת אדרכלין דהא מחילה דאבוורנקא נמי ללניעות עבידא וכן לנחת להשתמש להניח בה טליתוחיהן ולבושיהן שפושטים שם ושאר כלי תשמישם קרי עלייהו על רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שלא נזכרו אתמול וסתרו תיקונו של רב הונא בר חיננא ועכשיו נעשו חכמים לאסור עליוי ולהיטיב לא ידעו אתמול וכן עיקר: כאיסטרטיא של מלכים. רחבה שאחורי פלטין ושם היו מטיילים תמיד אלמא איכא דירה בהכי: ושניהן. ר' אלעאי וחנניה: הסיכונה. אחרי פלטין של חזקיה דאי חלר שלפני בתים הואי החיצונה הוה קרי לה ואע"ג דגדולה היא כעיר קרי לה חלר ולא הוקפה לדירה: מאי בעי החם. ברחבה שאחורי פלטין שאינה לדרך יציאה: נהושיב ישיבה. של תלמידים לעסוק בתורה על פתחו שלא יהא רשות למלאך המות ליכנס שם: שטן. מלאך המות דכי ח'וי (דמינצו בהדי הדדי מיגרי בהו)» : **אנשי חצר ששכח אחד מהן כו'**. ודאי מתני' בשביטל להן רשות שהיה לו בחצר מיירי דאי לא בטיל אף בחלר אסורים לטלטל מבחיהן שהבחים לכל אחד ואחד הן והחלר רשות כולן וחלקו אוסר עליהן ואשמעינן ר' אלעאי דהמבטל רשות חצירו רשות ביתו נתי ביטל ונעשה אורח אצלן לפיכך אף ביתו מותר להן אבל הוא אסור להכנים ולהוציא מביתו לחצר ואף על פי שהוא מותר להכנים ולהוליא מפתח בתיהן לחלר כדתלן בפ' הדר (לקמן סט:) ושלהן מותר לו ולהן כשאר כל אדם הנכנס לחלר חבירו ומותר לו להוליא מפתח חבירו לחלר דהא רשותא דחד הוא והכא נמי כיון (דבטל הוא דירתו)ים מביתו ש מיהא אסור הוא להוליא ולא אמרינן כיון דביטל להו רשות ביתו הוי ביתו כבתיהן דבשלמא מבתיהן אם הוא מכנים ומוליא איכא למימר כאינש בעלמא הוא אבל מביתו חוזר ומחזיק ברשותו הוא ואוסר עליהם והן עליו כדתנן בפרק הדר [שם] מי שנתן רשותו והוליא בין בשוגג בין במזיד הרי זה אוסר: והא סנן. לקמן בפרק הדר ביתו אסור להכלים ולהוליא לו ולהן ואמרינן התם ביתו הוא דאסור להם הא חלירו שריא להוליא מבתיהן לחצר שרשוחו שולט בה ה"ד אי דלא ביטל חצירו אמאי שריא ואוקימנא בשביטל רשוח חצירו ולא ביטל רשות ביחו וקסבר המבטל רשות חלירו רשות ביתו לא ביטל לפיכך חלר כולה שלהן היא וביתו מיוחדת לאסור להן להוליא מרשותו לרשותן:

ועשו מחילה בראשי מבואות לכל לד לשמור גרעינין ולא חשיב מחילה להצטרף המבוחות ולעשות כל העיר כאחת לפי שההיקף לא נעשה בעבור העיר אלא לשמור פירא דבי תורי ומשמע שר"ל שהוקף קודם ישוב העיר דאם הוקף אחרי כן או נעשה גם בעבור העיר והוו מחיצה מעלייתא וקשיא דלישנא משמע שאם נסתלקה משם הפירא דהוי מחיצה מעלייתא ולפי׳ הקונט׳ אף אם לא היה הפירא לא היה ניתר כיון דהוקף ולבסוף ישב ועוד מה שפי׳ בקונטרס דמחווא לית לה חומה לא נהירא דאמר לעיל אבולא דמחווא אילמלא דלתותיה נעולות בלילה ונראה דמוקפת חומה היתה אחר שנתיישבה והיו יכולין . לערב יחד אי לאו פירא דבי תורי שהיתה בין ערסא לערסא לאורך המבוי והיתה יתירה מבית סאתים ועמוקה י׳ ולא היו יכולים לערב מערסה לערסה לפי שלה היו יכולין לטלטל מזה לזה דהפירא הוי קרפף יותר מבית סאתים ולא דמי לכריא דפירי דלעיל דראוין למאכל אדם ואע"ג דיש להו מחיצות אינם מועילים כלום דמחילות העשויות לנחת הם ורש"י פי' בכילד מעברין (לקמן דף

בינוניות, ובהא פליגי תנא דידן סבר עיירות בינוניות ל' סאה וחנניה יוחנן שחלה חזקיהו ובא ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו. מיכן לת״ח

א) גי' רבינו הוא להיפך גמ' דילו דחדשה היא שישבה הוקפה שהוקפה ולבסוף ישבה ול״ע. ב) נראה דכאן ל"ל אלא לניעותא ושני תיבות אלו למסע החיות ל"ל לקמן גבי . פירא דבי תורי. ועי'

מחיצה שעשויה לנחת.